

Raadsvoorstel

Zaaknummer	L257430
Datum raadsvergadering	3 december 2020
Portefeuillehouder	W.R. Vos
Onderwerp	Centrumregeling Meten en monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe

Voorstel

Het college stelt u voor toestemming te geven aan het college van B&W voor het treffen van de Centrumregeling Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe (zie bijlage) conform artikel 61 lid 2 WGR.

Samenvatting

Het waterschap Vallei en Veluwe heeft de afgelopen jaren de taken ten aanzien van het meten en monitoren voor ons uitgevoerd en daarbij gebruik gemaakt van een Uitvoeringsorganisatie (UVO). Deze UVO ondersteunt in totaal 19 gemeenten en maakt gebruik van een netwerk-constructie, waarbij het waterschap de gastheer is. De inzet van de medewerkers binnen de UVO is een groot succes. Tegelijkertijd loopt de UVO aan tegen de grenzen van de netwerksamenwerking. Het adviesbureau Twynstra Gudde heeft onderzoek uitgevoerd ten behoeve van een robuuste en toekomstbestendige UVO. Het belangrijkste advies is om de bestaande netwerkorganisatie om te buigen naar een centrumorganisatie. Voorgesteld wordt om de Samenwerkingsovereenkomst per 1-1-2021 te vervangen door een Centrumregeling.

Aanleiding

Sinds 2012 worden de gemeentelijke taken op het gebied van meten en monitoren in de afvalwaterketen en het grondwater gezamenlijk uitgevoerd met 19 andere gemeenten binnen het beheergebied van Waterschap Vallei en Veluwe. De medewerkers belast met de uitvoering van deze taken zijn ondergebracht bij Waterschap Vallei en Veluwe en de afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst meten en monitoren Platform Water Vallei en Eem. De aanleiding voor de oprichting van de UVO was o.a. het Bestuursakkoord Water (BAW 2010) waarin is vastgelegd dat waterschappen en gemeenten gezamenlijk € 380 miljoen moeten besparen om de verwachte kostenstijgingen te verminderen.

De taken van de UVO zijn het uitvoeren van activiteiten op het gebied van meten en monitoren in de (afval)waterketen. Dit zijn werkzaamheden van gemeenten en waterschap die als één van de vele taken bij één of slechts enkele personen is belegd. Door de oprichting van de UVO is deze zogenaamde snippertaak gebundeld en kan deze in gezamenlijkheid door experts worden uitgevoerd in de UVO. Hierdoor wordt de taak efficiënter en meer kosteneffectief uitgevoerd.

De UVO is succesvol. Door de uitvoering van deze bedrijfsmatige en politiek neutrale taken regionaal te bundelen zijn de afgelopen jaren voordelen behaald. De kwaliteit van de activiteit is verbeterd en de kosten zijn niet gestegen. Het waterschap is door de landelijke externe visitatie Commissie (Karla Peijs) beoordeeld als koploper mede door het hebben van de UVO. In den lande vindt deze aanpak navolging. Door de ontwikkelde verregaande automatisering van de routinematige werkzaamheden op het gebied van meten en monitoren is er efficiëntie in de taken bereikt. Daarnaast zijn er meer toepassingen ontwikkeld voor het gebruik van alle verzamelde data waardoor beter inzicht is ontstaan in het functioneren van het (afval)watersysteem en zijn we in staat betere investeringsbeslissingen te nemen.

De huidige organisatiestructuur

De 3 medewerkers van de UVO werken voor de 19 gemeenten in een netwerkconstructie waarbij het waterschap de gastheer is. Na 8 jaar blijkt dat de UVO een groot succes is, iedereen de meerwaarde ervan ziet maar dat de UVO tegen de grenzen van de netwerksamenwerking is aangelopen. De aansturing is te diffuus, de medewerkers horen nergens bij en hebben geen ontwikkelmogelijkheden. Dit was de aanleiding voor een heroriëntatie van de werkzaamheden en de organisatiestructuur. In 2019 heeft bureau Twynstra Gudde een onderzoek uitgevoerd en een advies gegeven om in de nabije toekomst robuust en toekomstbestendig te zijn. Het belangrijkste advies is om de bestaande netwerkorganisatie om te buigen naar een centrumorganisatie.

De voorliggende regeling gaat om een gemeenschappelijke Centrumregeling tussen de colleges van burgemeester en wethouders van Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Ede, Eemnes, Ermelo, Harderwijk, Leusden, Nijkerk, Putten, Renkum, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Veenendaal, Wageningen en Woudenberg. De organisaties geven hiermee vorm aan de regionale samenwerking voor het efficiënt en doelmatig inrichten van de (afval)waterketen conform de afspraken die gemaakt zijn met het Rijk in het Bestuursakkoord Water. Waterschap Vallei en Veluwe is bereid om als centrumorganisatie te fungeren.

Doel / Effect

Samen met de gemeenten en het waterschap, krijgen we inzicht in het functioneren in de afvalwaterketen zodat deze duurzaam en goed functioneert. De UVO voert deze taken al sinds 2012 uit en door een centrumorganisatie op te richten wordt de UVO robuust en toekomstgericht. Meten, monitoren, databeheer, analyse is een onmisbare basis voor goed (afval)waterbeheer en is een basis voor onderbouwde klimaatadaptatiemaatregelen. Door deskundig en betrouwbaar beheerde gegevens kunnen deze aan de partners beschikbaar worden gesteld.

Argumenten

1.1 Waarom een Centrumregeling

Een conclusie uit het onderzoek van TwynstraGudde is dat een verbetering van de rechtsvorm en de governance van de UVO noodzakelijk is. In de praktijk is gebleken dat een netwerkconstructie voor het soort taken van de UVO (structurele, specialistische uitvoerende taken) nadelen heeft. De aansturing vanuit het netwerk is op papier helder, maar blijkt dat in de praktijk niet. En omdat de UVO-medewerkers het gevoel hebben nergens echt bij te horen en aansturing ontbreekt, blijkt het in de praktijk lastig de continuïteit voldoende te

borgen. Met een Centrumregeling worden deze nadelen ondervangen, aldus TwynstraGudde.

1.2 Overgang van een 'regeling zonder meer' naar een Centrumregeling

Overgang van een samenwerkingsovereenkomst (SOK) naar een Centrumregeling voor de UVO-taken betekent niet een extra gemeenschappelijke regeling. Een SOK is immers ook een gemeenschappelijke regeling, namelijk van het type 'gemeenschappelijke regeling zonder meer'. Sterker nog: de voorgestelde Centrumregeling vervangt juist twee bestaande gemeenschappelijke regelingen, te weten de SOK voor de UVO-taken in Platform Water Vallei en Eem-verband én de SOK voor de UVO-taken in WHEP Regio Noord Veluwe. Het wordt in feite eenvoudiger, met minder ambtelijke en bestuurlijke drukte.

1.3 Bevoegdheden gemeenten en waterschap

De voorgestelde Centrumregeling doet niets toe of af aan de bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de deelnemende gemeenten en het waterschap. De uitvoering van de taken wordt belegd bij het waterschap maar de verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten. De UVO is dus van belang voor iedereen, gemeenten én waterschap.

1.4 Centrumregeling is toekomst gericht

De voorgestelde Centrumregeling is toekomstgericht. Deze biedt de mogelijkheid om vrij eenvoudig ook andere gemeenten uit het Waterschapsgebied aan te laten sluiten (gemeenten uit de samenwerkingsregio's Noord- en Oost-Veluwe, alle gemeenten binnen het Platform Water Vallei en Eem gebied zijn al aangesloten). Indien in de huidige situatie nieuwe gemeenten zouden aansluiten moeten daarvoor extra samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten, waardoor de aansturing van de UVO in een netwerkconstructie nog diffuser zou worden.

De voorgestelde Centrumregeling biedt desgewenst bovendien de mogelijkheid er in de toekomst soortgelijke taken te koppelen, bijvoorbeeld op het gebied van verdroging en klimaat.

1.5 Voordelen Centrumregeling

De Centrumregeling sluit uit dat problemen ontstaan met betrekking tot mededinging/markt en overheid. Met het inzetten van de UVO worden specialistische (snipper)taken efficiënt uitgevoerd en kunnen betere investeringsbeslissingen genomen worden. Bovendien wordt kennis opgebouwd van het gebied en de werking van het afvalwatersysteem waardoor de kwaliteit toeneemt en kwetsbaarheid, door onvoldoende technisch personeel, afneemt. Inhoudelijk en financieel geeft een Centrumregeling weinig verschil voor de individuele gemeenten ten opzichte van de huidige samenwerkingsovereenkomst.

De voorgestelde Centrumregeling is met betrekking tot toe- en uittreding even flexibel als de huidige samenwerkingsovereenkomst.

In deze regeling wordt één centrumorganisatie aangewezen die namens de samenwerkingspartners de bevoegdheden uitoefent. Er wordt geen nieuw lichaam en bestuur opgericht. Deze regeling is geschikt voor het gemeenschappelijk organiseren van uitvoerende taken.

1.6 Waterschap als centrumorganisatie

In de huidige situatie is het waterschap de gastheer voor de UVO en de afspraken zijn vastgelegd in diverse samenwerkingsovereenkomsten. Bij het overgaan naar een Centrumregeling is er een zogenaamde centrumorganisatie nodig. Met de heemraden en de bestuurlijke voorzitters van de 3 inliggende samenwerkingsverbanden (Platform, Noord en Oost Veluwe) is draagvlak verkend of het waterschap deze rol zou kunnen gaan invullen. Hier is door de voorzitters van de samenwerkingsverbanden mee ingestemd. Ook is deze vraag ambtelijk verkend en positief beantwoord.

Tegenargument / Alternatieve scenario's

Waarom het waterschap?

- Het waterschap heeft contact met alle partijen op zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau;
- Het waterschap heeft als geen andere organisatie data en inzicht in het gehele watersysteem;
- Er is voldoende omvang met diverse expertises om als centrumorganisatie op te treden en daarmee wordt kwaliteit, professionaliteit en continuïteit geboden;
- Inhoudelijke kennis is aanwezig.

Waarom deelnemen?

Voor een relatief gemeente als Leusden is niet deelnemen geen optie. Daarvoor zijn we te afhankelijk van onze buurgemeentes en hebben we er baat bij om kennis en ervaring over riolering en (grond-)water te delen binnen onze waterschapregio. De Uitvoeringsorganisatie cq Centrumregeling helpt ons bij het op peil houden van onze kennis, het zicht houden op ons eigen stelsel met complexe technieken en analyses en houdt onze kosten en de belasting van onze organisatie laag.

Risico's

Financiële gevolgen

De financiële gevolgen zijn beperkt. De gemeente Leusden levert vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) een bijdrage aan de UVO en in de nieuwe situatie met de centrumregeling blijft dat gelijk. Het vaststellen van toekomstige begrotingen zal conform de reguliere procedures van de in te stellen regeling plaatsvinden.

Plan van aanpak / Tijdsplanning

Vervolgstappen

1. Na verkregen toestemming van de gemeenteraad zal het college de Centrumregeling kunnen aangaan.
2. Nadat alle deelnemers hebben ingestemd met de Centrumregeling zal conform artikel 13 van de Centrumregeling gemeente Leusden de gemeenschappelijke regeling bekend maken, waarna de regeling per 1 januari 2021 in werking treedt.

Bijlagen

Bijlage 1: Definitief concept Centrumregeling september 2020*;

Bijlage 2: Begeleidend schrijven Waterschap Vallei en Veluwe: brief aan 19 gemeenten Centrumregeling;

*NB. * Bijlage 1 betreft een concept document van de Centrumregeling. Op het moment van dit schrijven wordt de laatste hand gelegd aan het definitieve document. Deze wordt medio november 2020 aangeleverd aan alle regiogemeentes. Zodra de definitieve versie ontvangen is wordt deze toegevoegd aan het Raadsvoorstel.*

Het college van de gemeente Leusden,

H.W. de Graaf – Koelewijn
directeur-secretaris

G.J. Bouwmeester
burgemeester

Gemeente Leusden

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Leusden:

Besluit op basis van het voorstel van het college van 27 oktober 2020, nummer: L257430.

b e s l u i t:

- Toestemming te geven aan het college van B&W voor het treffen van de Centrumregeling Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe (zie bijlage) conform artikel 61 lid 2 WGR.

Besloten in de openbare raadsvergadering van 10 december 2020

I. Schutte - van der Schans
griffier

G.J. Bouwmeester
voorzitter